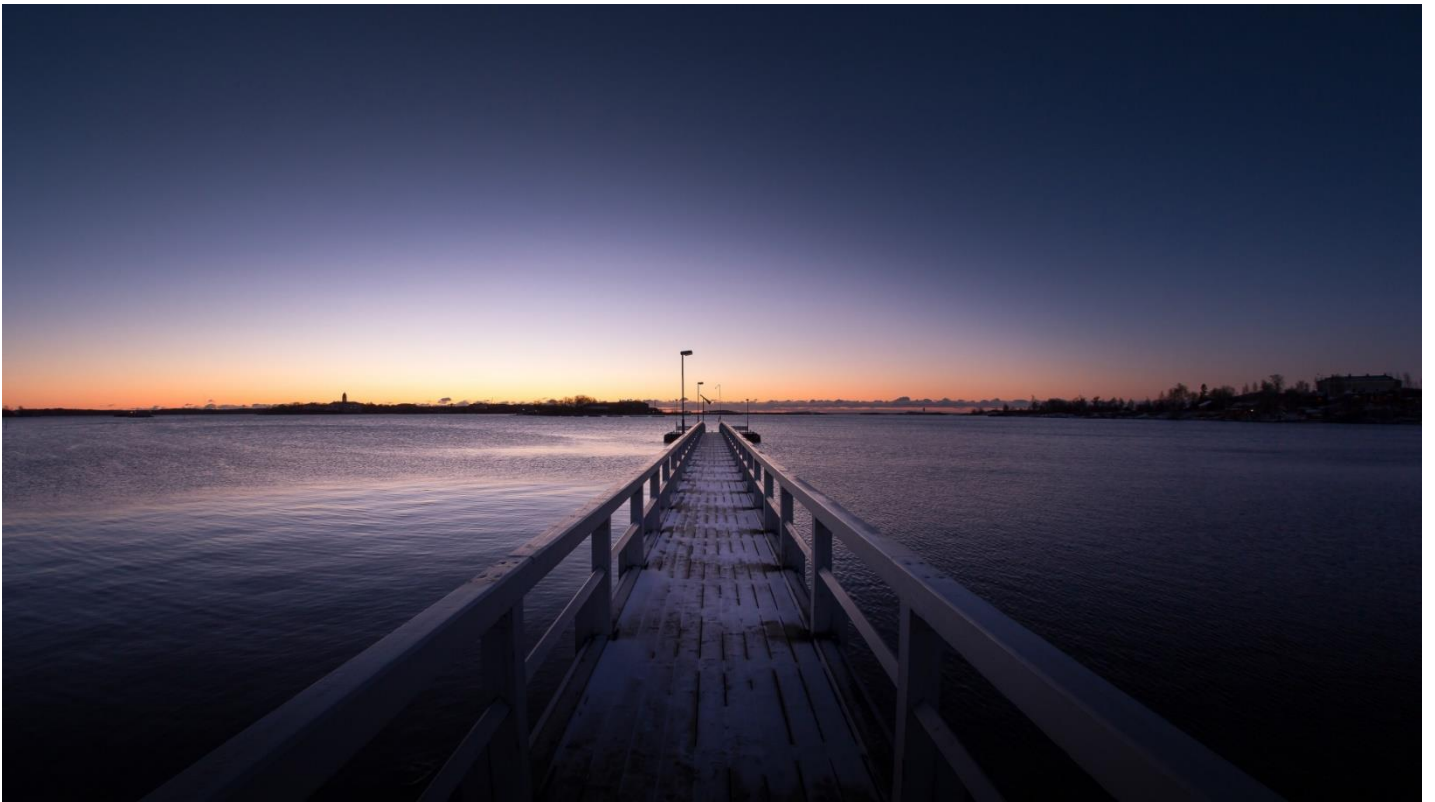

TOIMINTAKATSAUS

2022

Pikassos

PIKASSOS OY
Sosiaalialan osaamiskeskus
Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Satakunnassa

TOIMINTAKATSAUS

2022

Pikassos

SISÄLLYS

1 Katsaus vuoden toimintaan	5
2 Pikassos organisaationa sekä ydinprosessit ja keihäänkärjet	6
3 Tiedot toimintavuoden 2022 tapahtumista.....	8
Sosiaalialan verkostorakenteiden vahvistaminen	8
Ohjausryhmät ja työryhmäjäsenedet.....	11
Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden ja palveluiden uudistaminen	14
Sosiaalialan vaikuttamistyö	16
Käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen vuoropuhelun edistäminen	17
Kehittämishanketoiminta.....	19
Erillishankkeet vuonna 2022.....	19
Sosiaaliasiain toiminta.....	27
Asiantuntijapalvelujen myynti	28
4 Talous.....	28
5 Arvio merkittävimmistä epävarmuustekijöistä ja tulevasta kehityksestä	29
LIITTEET	30

I Katsaus vuoden toimintaan

Vuosi 2022 alkoi avata kasvokkaisten tapaamisten mahdollisuuksia koronapandemian vähitellen hellittäessä. Pystyimme siten myös Pikassoksessa pitämään esimerkiksi strategiapäivän Tampereella yhdessä hallituksen ja työntekijöiden kanssa alkuvuodesta. Strategiapäivässä teimme kaikki lupauksen aiheesta: ”Mitä minä lupaan tehdä sosiaalipalveluiden kehittäjiä ja kehittämisen saattamiseksi tuleviin rakenteisiin?” Hallituslaiset lupasivat mm. seuraavia asioita: ”Lupaan olla vaikuttamassa Integraatio ja TKIO-työryhmässä asiaan siten, että sosiaalialan kehittäminen on mukana hyvinvointialueen TKIO-kokonaisuudessa sekä rakenteissa, että toimintamalleissa.” Ja: ”Lupaan edistää asiakaslähtöistä so-te integraatiota kaikessa kehittämisessä.” Ja: ”Lupaan vahvistaa sosiaalialan kehittäjiä tutkimuksen yhteistyökumppaneina”. Ja: ”Lupaan edistää peruspalveluihin tutkimus- ja kehittämismahdollisuuksia työntekijöille jaetuina yhteisvakanssien kautta korkeakoulujen kanssa.” Ja: ”Minä lupaan puhua kovalla äänellä sosiaalihuollon palveluista ja tehdä parhaani työntekijöiden ja asiakkaiden äänen puolesta ja saattaa sen kuuluvaksi kaikille.”

Nämä ja omat lupauksemme mielessä, jatkoimme sosiaalialan kehittämistä varsin moninaisissa muodoissaan. Yhteisinä koko Pikassos-alueen toimintoina jatkoimme Teamsissä hyväksi havaittuja perjantaisia *Ajankohtaiskatsauksia* ja niiden lisäksi keväällä ikäihmisten teemaan liittyviä *tutkimuskatsauksia* ja syksyllä vammaispalveluiden tematiikkaan liittyviä tutkimuskatsauksia. Yhteinen taloussosiaalityön verkosto jatkoi toimintaansa ja tiedontuotannon saralla keräsimme joka maakunnassa edelleen lapsiperheiden sosiaalityössä työntekijöiden hyvinvointiin liittyviä asioita Ilmapuntarin avulla.

Hanketoiminta jatkui edelleen vilkkaana, lastensuojeluhankkeet MONNI ja TOP olivat täydessä vauhdissa ja loppuvuodesta saimme nauttia ja olla ylpeitä hienoista päätösseminaareista. Osaamis- ja tukikeskus (OT) -hankkeessa aloitimme osatoteuttajana kahden vahvan tekijän voimin. Kansa-Koulu 4.0 pääsi vauhtiin toukokuussa ja kehittämistyön lisäksi hankeväki valmisteli uutta hanketta kestävä kasvun ohjelmasta (RRP).

Uutena avauksena Pikassokseen tuli mahdollisuus rekrytoida tutkija valtion tutkimusrahoitus (VTR) -hankkeeseen aivan loppuvuodesta. AISAPA-hanke tutkii aikuissosiaalityön paikkaa hyvinvointialueilla kahden vuoden ajan ja toimii alueellisesti Sisä-Suomen yhteistyöalueella.

Edellisten lisäksi olimme edelleen vahvasti mukana joka maakunnassa sote-keskusohjelmissa ja hyvinvointialueiden valmistelussa. Osittain myös ostopalveluna. Työllemme ja osaamisellemme oli ennistä enemmän kysyntää.

Tampereella 1.2.2023, Tuula Tuominen, Pikassoksen toimitusjohtaja

2 Pikassos organisaationa sekä ydinprosessit ja keihäänkärjet

Pikassos on yksi Suomen I I sosiaalialan osaamiskeskuksista. Toimintaa säätelee [laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta](#). Pikassos on voittoa tavoittelematon osakeyhtiö, jonka omistivat vielä vuonna 2022 Hämeenlinnan (50 %), Porin (25 %) ja Tampereen kaupungit (25 %). Keväällä 2022 kyseiset kaupungit tekivät valtuustotasoiset päätökset luovuttaakseen Pikassoksen osakkeet tuleville hyvinvointialueille eli toiminta-alueen mukaisesti Kanta-Hämeeseen, Pirkanmaalle ja Satakuntaan. Keskeinen rahoitus on STM:n vuosittainen valtionapu, joka Pikassoksen kohdalla on pääsääntöisesti 400 000 euron kummallakin puolella. Pikassoksessa työskenteli 16 henkilöä vuoden 2022 aikana, katso liite 1. Vakihenkilöstöä oli yhteensä seitsemän, perustoiminnan kehittämistyössä oli karkeasti sanottuna 3 henkilötyövuotta.

Yhtiökokous valitsee vuosittain hallituksen, jossa on maksimissaan 9 jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Hallituksen kokoonpano liitteessä 2. Hallitukseen kuuluu omistajien lisäksi kuntien ja keskeisten yhteistyökumppaneiden - kuten korkeakoulujen ja perusterveydenhuollon yksikön - edustus. Pikassoksen strategiset tavoitteet ja keihäänkärjet (seuraavilla sivuilla) on mietitty yhdessä Pikassoksen henkilöstön kanssa vuoden alussa. Strategiapäivä hallituksen kanssa pidettiin 21.3.2022.

Osaamiskeskusverkosto on koko Suomen kattava sosiaalihuollon kehittämisrakenne, jossa tehdään kansallisesti tiivistä yhteistyötä. Osaamiskeskusjohtajat kokoontuivat säännöllisesti kerran kuukaudessa koordinaattorin johdolla Teams-etäyhteydellä ja kaksi kertaa kasvokkaiseen tapaamisena. Näiden kokoontumisten lisäksi johtajat tapasivat perhe- ja peruspalveluministeri Aki Lindénin ja STM:n, THL:n sekä yliopistojen SosNet verkostoa ja ammattikorkeakoulujen kansallista verkostoa. Yhteiset hankehaut ja itse hankkeet - tiivistivät yhteistyötä sekä yhteydenpitoa koko osaamiskeskusverkoston välillä. Myös osaamiskeskusuunnittelijoiden verkosto kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Kokoukset toteutettiin Teams-kokouksina. Osaamiskeskuspäivät pidettiin Helsingissä ESO:n eli Etelä-Suomen osaamiskeskusten vetämänä. Osaamiskeskustoiminnan neuvottelukunta linjaa osaamiskeskusten toimintaa. Neuvottelukunnan toimikausi on neljä vuotta, Pikassos-alueen osalta neuvottelukuntaan valittiin varsinaiseksi jäseneksi Marika Paasikoski-Junninen Kanta-Hämeestä ja varajäseneksi Vesa Kiiski Satakunnasta.

Ydinprosessit 2022

Strategiset keihäänkärjet

Sosiaalialan verkostorakenteiden vahvistaminen	Koordinoimme maakuntien monitoimijaisia verkostoja ja vahvistamme sosiaalihuollon yhteistyörakenteita. Olemme aktiivinen toimija valtakunnallisissa verkostoissa.
Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden ja palveluiden uudistaminen	Toimimme sosiaalialan asiantuntijoina sote -rakenteiden ja -palveluiden uudistamistyössä alueilla sekä muutoksen tukena kunnille. Edistämme asiakaslähtöistä toimintakulttuuria ja asiakkaiden osallisuutta. Vaikutamme tavoitteellisesti tutkimuksen, kehittämisen ja koulutuksen yhteisten rakenteiden suunnitteluun.
Sosiaalialan vaikuttamistyö	Vaikutamme aktiivisesti sosiaalialan asiantuntijana kansallisella, alueellisella sekä paikallisella tasolla. Vahvistamme asiakaslähtöisyyttä nostamalla keskusteluun ja viemällä kehittämisprosesseihin asiakkaiden moninaisia elämäntilanteita ja sosiaalisia ilmiöitä. Edistämme systemaattista palvelujärjestelmäajattusta. Hyödynnämme ja edistämme digitalisaation mahdollisuuksia sekä kehittämistoiminnassa että palveluissa.
Käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen vuoropuhelun edistäminen	Rakennamme käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen monitoimijaisia vuoropuhelun foorumeita ja tavoitteellisia kehittämisprosesseja ammatillisen osaamisen kehittämiseksi. Vahvistamme sosiaalihuollon tutkimustoiminnan alueellisia rakenteita.
Kehittämishanketoiminta	Hyödynnämme kehittämisen asiantuntijuuttamme toimimalla uusien hankkeiden aloitteellisenä valmistelijana, aktiivisena toteuttajana ja johtajana. Toimimme myös kehittämisprosessien tukena ja arvioinnin asiantuntijana.
Sosiaaliasiamiestoiminta	Tuotamme lakisääteisiä sosiaaliasiamiespalveluita koko Kanta-Hämeelle ja Pirkanmaalta Akaalle ja Urjalalle. Sosiaaliasiamiehemme edistää sosiaalihuollon asiakkaan asemaa ja oikeusturvaa neuvomalla ja tiedottamalla asiakkaita sekä heidän omaisiaan. Lisäksi hän konsultoi sosiaalihuollon työntekijöitä.

Löydät seuraavat myös kotisivuiltamme:

<https://pikassos.fi/aineistot/send/2-pikassoksen-toimintakatsaukset-ja-suunnitelmat/1391-pikassoksen-ydinprosessit-ja-strategiset-keihäenkaerjet-2022>

3 Tiedot toimintavuoden 2022 tapahtumista

Sosiaalialan verkostorakenteiden vahvistaminen

Tavoite

Koordinoimme maakuntien monitoimijaisia verkostoja ja vahvistamme sosiaalihuollon yhteistyörakenteita. Olemme aktiivinen toimija valtakunnallisissa verkostoissa.

Toteuma

Monitoimijainen verkostotyö oli Pikassoksen keskeisin toimintamuoto myös kuluneena vuonna. Vuonna 2022 oli toiminnassa alla olevat kehittäjäverkostot ja foorumit, joissa Pikassos toimi organisoijana, vetäjänä tai muuten keskeisessä roolissa. Tässä mainittuna perustoiminnan kehittäjäverkostot, näiden lisäksi hankkeilla oli paljon erilaisia työryhmiä ja verkostoja.

- **Kanta-Hämeen sosiaalijohdon foorumi** jatkoi toimintaansa Pikassoksen koordinoimana kokoustaen vuoden aikana virallisesti neljä kertaa. Lisäksi kevätkaudella pidettiin säännöllisesti vapaa-muotoisempia sosiaalijohdon keskusteluhetkiä hyvinvointialuevalmisteluun liittyen. Vuoden viimeisessä kokouksessa tehtiin päätös sosiaalijohdon foorumin loppumisesta maakunnallisena yhteistyörakenteena.
- *Varhaisvuosien lapsiperhepalveluiden maakunnalliset kehittäjäverkostot* kokoontuvat sekä Kanta-Hämeessä että Satakunnassa vuoden 2022 aikana kolme kertaa. Syyskauden viimeisessä kokouksessa päätettiin Satakunnan verkosto Pikassoksen koordinoimana.
- *Kanta-Hämeen kunnallisten lastensuojelulaitosten esimiehet* kokoontuivat Pikassoksen vetämänä verkostona yhteensä neljä kertaa. Kokouksissa oli esillä vertaiskeskustelujen ohessa säännöllisesti myös lastensuojelun monialaisen kehittämisen MONNI-hankkeen kehittämistoiminta sekä yhteiseen hyvinvointialueeseen valmistautuminen.
- Pikassos koordinoi Kanta-Hämeessä *lastensuojelun edunvalvonnan toimijaverkoston* (lastensuojelun johtavat viranhaltijat, Hämeen poliisi, käräjäoikeus, digi- ja väestötietovirasto DVV ja AVI) maakunnallisia yhteistyökokouksia säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa. Kokouksiin kutsuttiin mukaan myös alueella toimivat lasten edunvalvojat. Lastensuojelun edunvalvojat kokoontuivat lisäksi neljä kertaa Pikassoksen vetämään ryhmätyönohjaukseen. Pikassos järjesti syyskuussa 2022 Teams-yhteyksin myös Pikassos-alueen laajuisen täydennyskoulutusaamupäivän teemalla Lastensuojelun edunvalvonta sosiaalityöntekijän näkökulmasta.
- Vastasimme vuoden 2022 ajan Satakunnan lastensuojelun edunvalvonnan koordinoinnista. Tehdävään kuului edunvalvojarokisterin ylläpitäminen, edunvalvojien sekä lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen, aiheeseen liittyvä ohjaus ja neuvonta sekä edunvalvojien välittäminen niitä tarvitseville. Vuoden 2022 aikana lastensuojelun sosiaalityöntekijöille järjestettiin yksi koulutus edunvalvonnasta yhteistyössä Kaakkois-Suomen osaamiskeskus

Socomin kanssa. Edunvalvojille järjestettiin sekä live- että etätapaamisia. Elokuussa 2022 edunvalvojille järjestettiin lapsen kanssa työskentelemiseen työkaluja tarjoava livekoulutus. Edunvalvoja-rekisteriin kuului vuoden 2022 lopussa 24 edunvalvojaa.

- **Pirkanmaan Lastensuojelun kehittäjäryhmä** jatkoi toimintaansa fokuoituen nimensä mukaisesti lastensuojelun kysymyksiin. Ryhmä toimi näin myös MONNI-hankkeen, sittemmin myös OT-hankkeen taustaryhmänä sekä sosiaalipalvelujen Ilmapuntarin (työhyvinvoinnin mittari) ja lastensuojelun systeemisen toimintamallin ohjausryhmänä. Työryhmä kokoontui vuonna 2022 seitsemän kertaa. *Ohjausryhmäasioiden lisäksi se keskittyi Pirkanmaan sote-keskusohjelman valmisteluun mm. jäsentämällä keskeisiä lastensuojelun kehittämisen keihäänkärkiä.*
- Pikassos koordinoi vuonna 2022 kriisityön verkostoa Pirkanmaalla. Työskentelyn avuin valmisteltiin kriisityön pirkanmaalaista mallia. Kriisityön verkosto kokoontui vuonna 2022 kahdeksan kertaa. Kriisityön verkostossa tuotettiin myös taustamateriaalia Pirkanmaan hyvinvointialueen kriisityön valmistelun tueksi.
- Vuonna 2022 Pikassos kutsui koolle *Pirkanmaan sosiaalialan kehittäjäryhmän* neljästi. Ryhmän keskeisenä oli Matti Karvosen esittelemänä Kanta-liittymisen eteneminen ja sosiaalihuollon ICT-kehittäminen Pirkanmaalla muutenkin, samoin PirSoten tai/ja hyvinvointialueen valmistelun ajankohtaiset kuulumiset. Lisäksi keskusteltiin muista, akuuteista ja meneillään olevista sosiaalihuollon kehittämisen teemoista Pirkanmaalla tai kansallisesti – kuten mm. sosiaalityön VTR- tutkimushakuun tai keskeisiin lakivalmisteluihin liittyvistä asioista.
- Pikassos koordinoi vuonna 2022 työikäisten verkostoa, joka oli työikäisten palvelujen hyvinvointialuevalmistelun alatyöryhmä. Työryhmässä työstettiin ja kommentoitiin aikuissosiaalityöhön ja työikäisten palveluihin kytkeytyviä hyvinvointialueen valmistelun asioita, keskusteltiin yhteisistä kehittämisaiheista ja esiteltiin hanketyötä sekä esimerkiksi asiakastyöhön liittyviä kokeiluja ja pilotteja. Työikäisten verkosto kokoontui vuoden 2022 aikana kymmenen kertaa.
- Lisäksi Pikassos koordinoi työikäisten palvelujen hyvinvointialuevalmistelun alatyöryhmistä taloudellisen tuen ja asiakasohjauksen alatyöryhmiä Pirkanmaalla.
- TKI&O esiselvityksen jälkeen muodostettu alatyöryhmä jatkoi YTA-alueella laaditun sosiaalialaan tutkimus- ja kehittämisohjelman maakunnallista toimeenpanoa Pirkanmaalla, tämä työryhmä kokoontui kolme kertaa.
- **Satakunnassa** Pikassos toteutti vuonna 2022 kolme kertaa Talous- ja asumissosiaalisen työn Toivon tasapaino –opintopiirin yhteistyössä Fyffee-hankkeen sekä Asunnottomuuden puolittaminen Porissa –hankkeen kanssa. Kukin opintopiirin ryhmä kokoontui neljä kertaa asumis- ja taloussosiaalisen työn teemojen äärelle. Lisäksi opintopiirin käyneet sekä muut aiheesta kiinnostuneet kutsuttiin kaksi kertaa yksittäisiin Toivon Tasapaino –verkostokokouksiin. Kokouksissa käsiteltiin teemaan liittyviä ajankohtaisia aiheita, kuten tulevaisuutta ilman asunnottomuutta.
- Keväällä 2022 Pikassos koordinoi Satakunnan työikäisten sosiaalipalveluiden sekä vammaispalveluiden johtavien verkostojen. Verkostot toimivat foorumeina sosiaalihuollon ja -työn maakunnallista kehittämistä koskevalle keskustelulle, sekä tarjosivat johtaville ammattilaisille mahdollisuus yhteiseen pohdintaan ja vertaistuelliseen keskusteluun. Verkostot asetettiin tauolle hyvinvointialuevalmistelun käynnistyttyä kunnolla kevään lopulla.

- Keväällä 2022 Satakunnassa Pikassos tarjosi ikääntyneiden palveluiden kehittämistä kiinnostuneille ammattilaisille ja toimijoille kolme mahdollisuutta kokoontua yhteen keskustelemaan kehittämistarpeista ja –toiveista.
- Taloussosiaalityön verkosto toimi vuonna 2022 koko Pikassos-alueen laajuisena taloussosiaalityön kehittämis- ja keskustelufoorumina, kokoontumisia oli vuoden 2022 aikana kolme. Kokouksissa syvennyttiin taloussosiaalityön teemoihin ikäkaaren eri vaiheissa, mutta keskusteltiin myös yleisemmin taloussosiaalityön paikallisista kuulumisista ja ajankohtaisista ilmiöistä. Vuoden aikana verkostossa kuultiin asiantuntija-alustus lapsiperheköyhyydestä, kokemusasiantuntijan ja sosiaalihuoltoa edustavan reflektiivinen puheenvuoro työikäisten talousongelmista sekä ikääntyneiden köyhyyden nivoutuen kokemuksia ruokajonoihin jalkautuvasta hankkeesta sekä diakoniatyön ikääntyneille kohdennetusta avustuskampanjasta.
- Pikassos veti kansallista Maakuntien sosiaalihuollon ICT-valmistelijoiden "Nyrkit savessa" –verkostoa.
- Pikassos koordinoi Asiakastietojärjestelmien pääkäyttäjien verkostotapaamisia koko Pikassos-alueella.

Ohjausryhmät ja työryhmäjäsennydet

Pikassoksella oli vuonna 2022 edelleen useita ohjaus- ja työryhmäjäsennyksiä, jotka olivat osaltaan tukemassa monitoimijaista verkostotyötä ja sille asetettuja tavoitteita. Nämäkin perustoiminnan henkilöstön, hankeväellä lisäksi useita muita jäsenyyksiä. Alla luettelo:

- Kansa-koulu 4.0 -hankkeen ohjausryhmä
- Kansallinen OT-koordinaatioryhmä
- Kanta-Hämeen strategisen sote-johdon muutosvalmennus
- Kanta-Hämeen valtionapuhankkeiden ohjausryhmä
- Kaupin yliopistollisen sote-keskuksen eli Kylsen ohjausryhmä ja foorumi (Pirkanmaa)
- MONNI-hankkeen ohjausryhmä
- MUKANA-hankkeen ohjausryhmä
- Pirkanmaan Asumisen tuen hankkeen ohjausryhmä
- Tampereen Asukas ensin -hankkeen ohjausryhmä
- Pirkanmaan Sosiaalisen kuntoutuksen kehittäminen Kelan kuntoutuspalvelujen yhdyspinoilla - hankkeen ohjausryhmä
- Pirkanmaan HOPPU -hankkeen eli RRP-hankkeen ohjausryhmä
- PirKoti-hankkeen ohjausryhmä
- Pirkanmaan Perusterveydenhuollon yksikön kehittämistyön ohjausryhmä
- PirSote -ohjausryhmä Pirkanmaalla
- Satakunnan lastensuojelun kehittämissyksikön ohjausryhmä
- Satakunnan Päivystysapu 116117 & Omaolo-palvelut ohjausryhmä
- Satakunnan LAPE-yhteistyöryhmä
- Länsi-Suomen YTA-alueen OT-keskus ja psykososiaaliset menetelmät -hankkeen ohjausryhmä
- Systemisen lastensuojelun kansallinen ohjausryhmä
- Tampere Praksis-ohjausryhmä
- TOP-hankkeen ohjausryhmä
- TOSI -hankkeen ohjausryhmä
- Sosiaalihuollon tiedonhallinnan SosTi-projektin projektiryhmä Satakunnassa

Muut työryhmät

- Kanta-Hämeen Hyvinvointityön ja -johtamisen yhdyspintatyöryhmä
- Kanta-Hämeen LAPE-yhteistyöryhmä
- Kanta-Hämeen sosiaalijohdon foorumi
- Kanta-Hämeen Tulevaisuuden sote-keskusohjelman mielenterveys- ja päihdepalveluiden alatyöryhmä (alkuvuosi)
- Kanta-Hämeen Tulevaisuuden sote-keskusohjelman operatiivinen työryhmä (alkuvuosi)
- Kanta-Hämeen Tulevaisuuden sote-keskusohjelman sosiaalihuollon alatyöryhmä (alkuvuosi)
- Kanta-Hämeen hyvinvointialuevalmistelun Perhe-, sosiaali- ja vammaispalvelujen työryhmä

- Kanta-Hämeen hyvinvointialuevalmistelun Sosiaalihuollon alatyöryhmä
- Kanta-Hämeen hyvinvointialuevalmistelun Vammaispalveluiden alatyöryhmä
- Kaupin yliopistollisen sosiaali- ja terveystieteiden aluefoorumi (Kylse-YFO)
- Maakunnallistuva aikuissosiaalityö -Kuntaliiton vetämä valtakunnallinen verkosto
- Monitieteisen lastensuojelututkimuksen kansallinen ryhmä
- Opetuksen ja tutkimuksen yhteistyöryhmä (OTU-ryhmä) Pirkanmaalla
- Pirkanmaan maakunnallinen LAPE-yhteistyöryhmä
- Pirkanmaan lastensuojelun kehittäjäryhmä
- Pirkanmaan sosiaalihuollon tietojärjestelmien pääkäyttäjärhmä
- Pirkanmaan hyvinvointialueen sote-jaoston alaiset työryhmät: Aikuissosiaalityön ja lapsiperheiden hyvinvointialuevalmistelu -työryhmät ja hyvinvointialueen opiskelu- ja harjoittelupalvelut sekä jatkuvan oppimisen palvelut -työryhmä
- Pirkanmaan hyvinvointialueen ja tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman yhteinen asiakasohjauksen työryhmä
- Pirkanmaan gerontologisen sosiaalityön työryhmä
- Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaalipäivystyksen valmistelutyöryhmä
- Pirkanmaan hyvinvointialueen kriisityön valmistelutyöryhmä
- Aikuissosiaalityön ja toimeentulotuen kuntaverkosto
- Satakunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä
- Satakunnan monitieteinen TKIO-verkosto
- Satakunnan varhaisvuosien lapsiperhepalveluiden toimijoiden verkosto
- Sosiaaliamiesten työkokoukset (Sosiaalialan osaamiskeskuksissa toimivat sosiaaliamiehet) ja valtakunnallisen Sosiaaliamiehet ry:n varapuheenjohtajana toimiminen
- Satakunnan hyvinvointialueen palvelurakennetyöryhmä
- Satakunnan Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen työvaliokunta
- Aluetuki-hankkeen kehittäjäryhmä Satakunnassa
- Satakunnan jälkihuollon kehittämisryhmä
- Satakunnan työkyvyn tuen palveluiden kehittämistyöryhmä
- Satakunnan hyvinvointialueen työikäisten palveluiden työryhmä
- Aikuissosiaalityön kehittämistyöryhmä, Satakunta
- Työikäisten kohtaamispaikat Satakunnassa –verkosto
- Vammaispalveluiden kehittämistyöryhmä, Satakunta
- Satainno –TKIO-sivusto SATAINNON kehittäjä- ja ylläpitöryhmä
- Gerontologisen sosiaalityön valtakunnallinen kehittäjäverkosto
- Satakunnan LAPE-verkosto
- Valtakunnalliset rakenteellisen sosiaalityön työpajat
- Satakunnan hyvinvointialueen valmistelun järjestämisen työryhmä, asiantuntijajäsenyys
- Sote-uudistuksen toimeenpanon sidosryhmäverkosto, kansallinen, STM:n vetämä
- Sote-uudistus ja sosiaalityö - kansallisten seminaarien ja yhteistyöalueiden työpajojen kokonaisuuden suunnittelyyhteistyö
-

- Systeminen lastensuojelu Pirkanmaalla: perheterapeuttien ja konsultoivien sosiaalityöntekijöiden verkosto
- Yhteisösosiaalityö Suomessa –valtakunnallinen verkosto
- Systeminen työote aikuisten sosiaalipalveluissa –valtakunnallinen verkosto
- Tampereen ammattikorkeakoulun sosiaalialan neuvottelukunta
- THL Sosiaalihuollon tiedonhallinnan asiantuntijaverkosto

Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden ja palveluiden uudistaminen

Tavoite

Toimimme sosiaalialan asiantuntijoina sote-rakenteiden ja -palveluiden uudistamistyössä alueilla sekä muutoksen tukena kunnille. Edistämme asiakaslähtöistä toimintakulttuuria ja asiakkaiden osallisuutta. Vaikutamme tavoitteellisesti tutkimuksen, kehittämisen ja koulutuksen yhteisten rakenteiden suunnitteluun.

Toteuma

Pikassos oli kaikissa maakunnissaan tiiviisti mukana Tulevaisuuden sote-keskus-hankkeen työryhmissä sekä toteutuksessa ”jalkautuen” osin myös kuntiin. Lisäksi olimme mukana täydennysshaun hankesuunnitelmien sisältöjen pohdinnoissa ja sanoituksissa, erityisesti sosiaalihuollon osalta. Kävimme myös runsaasti sparraavia taustakeskusteluja maakuntien Tulevaisuuden sote-keskus-hankkeiden kehittäjien kanssa. Edellisen lisäksi Pikassos oli mukana varsinaisissa hyvinvointialueiden valmistelun työryhmissä – kuten TKIO- ja Aikuissosiaalityön hyvinvointialuevalmistelu -työryhmät.

THL jatkoi kansallista sosiaalihuollon kehittämisohjelman koordinaatiota kansallisesti sekä yhteistyössä maakuntien ja yhteistyöalueiden kanssa. Edellisenä syksynä käynnistynyt Sote-uudistus ja sosiaalityö -työpajasarja jatkui vielä alkuvuodesta 2022. Pikassos osallistui tiiviisti työpajasarjan suunnitteluun ja toteutukseen Satakunnassa osana Länsi-Suomen yhteistyöalueen työpajoja sekä Kanta-Hämeessä ja Pirkanmaalla osana Sisä-Suomen yhteistyöalueen tilaisuuksia. Keväällä 2022 THL julkaisi kolme sosiaalityön vaikuttavaa toimintamallia ja käynnisti kansallisen vuoteen 2023 ulottuvan yhteiskehittämisen prosessin toimintamalleja pilotoivien hyvinvointialueiden kanssa. Yhteiskehittämisessä saadaan tukea toimintamallien käyttöönotolle, vertaiskehitetään, sekä osallistutaan toimintamallien arviointiin ja tutkimiseen. Kanta-Hämeessä Pikassos osallistui tiiviisti yhteistyössä Kanta-Hämeen tulevaisuuden sote-keskushankkeen kanssa matalan kynnyksen sosiaalityön toimintamallin pilotoinnin ja maakunnallisen mallintamisen suunnitteluun.

Myös Pirkanmaalla Pikassos osallistui yhteistyössä Pirkanmaan tulevaisuuden sote-keskushankkeen kanssa THL:n vaikuttavien toimintamallien sosiaalisen kuntoutuksen ja etsivän sosiaalityön pilotointiin ja mallintamiseen. Pirkanmaalla Pikassos oli mukana Pirkanmaan tulevaisuuden sote-keskushankkeen kehittämistyössä erityisesti sosiaalihuollon kehittämisen osalta. Pikassos toteutti yhteistyössä Pirkanmaan tulevaisuuden sote-keskushankkeen ja Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa sosiaalihuoltoon kohdennetun asiakaskokemuksen mittaamisen pilotin, jonka loppuraportti valmistuu alkuvuonna 2023. Lisäksi Pikassos oli mukana kehittämässä vaikuttavuuden arviointia sosiaalihuollossa. Vuonna 2022 alettiin Pikassoksen koordinoimana kokeilla asiakkaan pärjäämisen tunnetta (ns. PEI) hahmottavaa mittaria matalan kynnyksen yhteisöneuvonnassa sekä THL:n vaikuttavien toimintamallien sosiaalisen kuntoutuksen pilotissa Pirkanmaalla.

Pikassos vastasi Satakunnan Tulevaisuuden sote-keskus –hankkeessa tehtävästä rakenteellisen sosiaalityön, yhteisösosiaalityön, gerontologisen sosiaalityön sekä aikuissosiaalityön kokonaisuuksista. Alkuvuonna Pikassos vastasi myös vammaispalveluiden kehittämiskokonaisuudesta hankkeessa, kunnes siihen saatiin lisäresurssia hankkeesta. Aikuissosiaalityön kokonaisuuteen saatiin lisäresurssia hankkeen puolelta syksyllä 2022. Osana aikuissosiaalityön kokonaisuuden kehittämistyötä Satakunnan suunnittelija osallistui Satakunnan edustajana THL:n Sosiaalityön vaikuttavat toimintamallit -työskentelyyn sosiaalisen kuntoutuksen ja matalan kynnyksen sosiaalityön osalta. Osana hanketyötä järjestettiin gerontologisen sosiaalityön kehittämistyöpajoja yhteistyössä Aluekehitystoimisto MDI:n ja Sosped-Säätiön kanssa. Rakenteellisen sosiaalityön kehittämiskokonaisuudessa koordinoitiin Satakunnan alueen sosiaalista raportointia sekä järjestettiin rakenteellisen sosiaalityön viikko syksyllä 2022.

Tutkimuksen, kehittämisen ja koulutuksen rakenteiden suunnitteluun vaikutettiin osallistumalla TKIO –asioihin liittyviin palavereihin tai työryhmiin sekä pitämällä yllä rakenteisiin liittyvää keskustelua. Kanta-Hämeessä varsinaista hyvinvointialuevalmistelun TKIO-työryhmää ei vuonna 2022 ollut, Pirkanmaalla kokoontui enää keväällä muutaman kerran ja Satakunnassa erityisesti loppuvuodesta. Kaupin yliopistollisen sote-keskuksen ohjausryhmä ja erillinen aluefoorumi kokoontuivat Pirkanmaalla säännönmukaisesti, Pikassos oli myös yksi kyseisen foorumin yhteistyösopimuksen keskeisistä sopiaosapuolista.

Pikassos oli Satakunnassa aktiivinen toimija maakunnan uuden kehittämis- ja tutkimussivusto Satainnon luomisessa ja lanseeraamisessa. Kanta-Hämeessä Pikassos nosti eri yhteyksissä keskusteluun TKIO-rakenteet sosiaalihuollon näkökulmasta ja niiden yhteisen suunnittelun keskeisyyden hyvinvointialueella sekä yhteistyöaluetasoisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama Sisä-Suomen osaamis- ja tukikeskus (OT-keskus) -hanke osana TAYSin hallinnoimaa Psysos-kehittämishankekokonaisuutta aloitti toimintansa keväällä Pikassoksen saatua osatoteuttajana rekrytoitua kaksi hanketyöntekijää. Näin päästiin käynnistämään yhteistyöalueen koordinoitu OT-verkostoituminen lasten ja nuorten erityisen vaativien palveluiden tarpeisiin. Lisäksi verkostomaisessa OT-keskuskehittämisessä päästään suunnittelemaan sekä konkretisoimaan erityisen vaativiin palveluihin liittyvää TKIO-toimintaa. Katso tarkemmin hankekohdassa.

Sosiaalialan vaikuttamistyö

Tavoite

Vaikutamme aktiivisesti sosiaalialan asiantuntijana kansallisella, alueellisella sekä paikallisella tasolla. Vahvistamme asiakaslähtöisyyttä nostamalla keskusteluun ja viemällä kehittämisprosesseihin asiakkaiden moninaisia elämäntilanteita ja sosiaalisia ilmiötä. Edistämme systeemistä palvelujärjestelmääjätusta. Hyödynnämme ja edistämme digitalisaation mahdollisuuksia sekä kehittämistoiminnassa että palveluissa.

Toteuma

- Osallistuimme kestävän kasvun -ohjelmien (RRP) hankehakuihin ja sosiaalihuollon näkemyksen sanoittamiseen joka maakunnassa. Pikassoksen Satakunnan suunnittelija osallistui aktiivisesti syksyllä 2022 tehtyyn Kestävän Kasvun Satakunta (RRF) -hankehakemuksen laatimiseen erityisesti rakenteellisen sosiaalityön ja sosiaalihuollon vaikuttavuuden kehittämisen kokonaisuuden osalta.
- Toteutimme rakenteellista sosiaalityötä monella tapaa; Satakunnassa jatkettiin sosiaalisen raportoinnin kehittämistä osana Tulevaisuuden sote-keskus –hanketta 50 % työpanoksella. Osana hanketyötä järjestettiin kolme Rakenteellisen sosiaalityön foorumia. Lisäksi osana hanketyötä järjestettiin viikoittain SO sotessa Satakunnassa –keskustelutilaisuuksia, joista koottiin keskustelumuistio, joka toimitettiin laajasti siitä mahdollisesti kiinnostuneille henkilöille ja tahoille, kuten sosiaalialan ammattilaisille, johdolle, poliittisille päätöksentekijöille, järjestötoimijoille sekä alan vaikuttajille.
- Pikassoksen väki osallistui THL:n koordinoimiin valtakunnallisiin rakenteellisen sosiaalityön kehittämistyöpajoihin.
- Sosiaaliasiamiestyössä tehtiin vaikuttamistyötä pitkin vuotta. Vaikuttamistyö ulottui yksittäisistä asiakastilanteisiin liittyvistä ammattilaiskeskusteluista laajempaan rakenteelliseen vaikuttamistyöhön. Laajempaa kuntatason vaikuttamista tehtiin ammattilaisten työyhteisötapaamisissa, Kanta-Hämeen sosiaalijohdon foorumissa sekä muutamien kuntien luottamushenkilötapaamisissa. Vuosittaisessa sosiaaliasiamiehen selvityksessä nostettiin esille asioita, joihin erityisesti Kanta-Hämeen hyvinvointialuevalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota. Sosiaaliasiamies vaikutti valtakunnallisesti lausumalla eri lakiehdotuksiin ja osallistumalla asiamiestoimintaan koskevan lakivalmistelun asiantuntijaryhmään (8.3.2022 lukien).
- Vaikutimme myös useammassa valtakunnallisissa työryhmissä.
- Lisäksi osaamiskeskusjohtajien verkosto laati erilaisia vaikuttamispapereita ja otti kantaa lainsäädännön valmisteluihin. Tapasimme myös ministeri Lindéniä tuoden erityisesti esiin huolta osaamiskeskusten ja sosiaalialan TKIO-asioiden tulevaisuudesta.
- Osaamiskeskusjohtajat onnistuivat myös saamaan Eduskunnan joululahjarahoista puolen miljoonan korotuksen osaamiskeskusten totuttuun valtionapuserumaan, tämä oli hieno saavutus!

Käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen vuoropuhelun edistäminen

Tavoite

Rakennamme käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen monitoimijaisia vuoropuhelun foorumeita ja tavoitteellisia kehittämisprosesseja ammatillisen osaamisen kehittymiseksi. Vahvistamme sosiaalihuollon tutkimustoiminnan alueellisia rakenteita.

Toteuma

Pikassos oli mukana toteuttamassa tavoitteen mukaista toimintaa: Sosiaalialan ajankohtaiskatsauksia järjestimme etänä yhteensä 28 (kts. alla tarkemmin). Järjestimme myös ikäihmisten ja vammaissosiaalityön tutkimuskatsauksia, joissa väitöskirjan tehnyt tutkija alusti noin 45 minuutin ajan, jonka jälkeen oli tilaa keskustelulle.

Oppilaitosyhteistyötä tehtiin lisäksi mm. [Praksiksen](#), sosiaaliamiehen pitämän erillisen koulutuksen ja sosiaalityönharjoittelijoiden ohjaamisen kautta. Pikassoksen hankkeet tekivät osaltaan oppilaitosyhteistyötä esimerkiksi kouluttaen HAMKin sosionomi-opiskelijoita systeemisen lastensuojelun perusteisiin sekä käynnistäen yhteissuunnittelun kevätlukukaudella 2023 toteutuvasta OT-keskushankesäältäöisestä opintokokonaisuudesta sosionomi (YAMK) -opiskelijoille. Pikassos oli myös luennoimassa Tampereen yliopiston opiskelijoille ja osallistui Tampereen ammattikorkeakoulun Sosiaalialan neuvottelukunnan toimintaan.

Sosiaalityön VTR -rahoitusauksessa ([Sosiaalityön yliopistotasaisen tutkimuksen valtionavustus](#)) olimme aktiivisessa yhteistyössä erityisesti Tampereen yliopiston kanssa työstämässä aikuissosiaalityöntekijän paikkaan tulevilla hyvinvointialueilla (AISAPA) liittyvää tutkimushanketta. Juuri ennen kesälomia saimme tiedon, että rahoitus myönnettiin ja Pikassos pystyi osatoteuttajana rekrytoimaan tutkijan loppuvuodesta. Hän aloitti Pikassoksessa täysiaikaisena tutkijana 1.1.2023 lukien.

Kaupin yliopistollinen sote-keskus ja aluefoorumi yhteistyö sekä Satakunnan TKIO -asioita kuvailtu jo aiemmassa kappaleessa, kts. kohta Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden ja palveluiden uudistaminen*.

Yksi koulutusmuoto käytännön ammattilaisille on Pirkanmaan perusterveydenhuollon yksikön **Ketjulähetti-toiminta**, jossa Pikassos koordinoi toimintaa sosiaalihuollon välisten tutustumisjaksojen osalta. Tähän liittyen pidimme infotilaisuuden syksyllä Teamsin välityksellä, mutta jaksoja ei toteutunut kuitenkaan yhtään vuonna 2022.

Sosiaalialan verkkomuotoiset ajankohtaiskatsaukset

Pikassos jatkoi vuonna 2022 verkkomuotoisia sosiaalialan ajankohtaiskatsauksia perjantaiamuksin. Ne järjestettiin yhteistyössä pirkanmaalaisten, kantahämäläisten ja satakuntalaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Nämä maksuttomat viikoittaiset tilaisuudet suunnattiin sosiaalialan ammattilaisille, yhteistyötahoille ja ylipäättään aiheista kiinnostuneille. Verkkotilaisuuksia järjestämällä pyrittiin vah-

vistamaan sosiaalialan sisäistä tiedonvaihtoa, lisäämään tutkimustiedon soveltamista asiakastyössä, jakamaan hyviä käytäntöjä ja nostamaan ajankohtaisia ilmiöitä keskusteluun. Kuhunkin ajankohtaiskatsaukseen osallistui vaihtelevasti 20 - 80 kuulijaa. Katsaukset tallennettiin ja siirrettiin [YouTube-kanallemme](#). Kevätkauden tallenteet olivat katsottavissa juhannukseen ja syyskauden tallenteet joulun saakka. Kaikki aiemmat ajankohtaiskatsausten materiaalit on koottu nettisivuille [menneet Ajankohtaiskatsaukset](#).

Kehittämishanketoiminta

Tavoite

Hyödynämme kehittämisen asiantuntijuuttamme toimimalla uusien hankkeiden aloitteellisena valmistelijana, aktiivisena toteuttajana ja johtajana. Toimimme myös kehittämisprosessien tukena ja arvioinnin asiantuntijana.

Toteuma

Vuosi 2022 oli edelleen vilkasta erillishankkeiden toteutusaikaa. Kansallisista hankkeista Pikassos oli osatoteuttajana Kansa-Koulu 4.0 -hankkeessa omalla alueellaan, hallinnoijana MONNI – Lastensuojelun monialainen kehittäminen Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla-hankkeessa ja osatoteuttajana TOP-Tuki oikeasta paikasta -lastensuojeluhankkeessa sekä osatoteuttajana osaamis- ja tukikeskushankkeessa (OT). Lisäksi vuoden lopussa aloiteltiin käytännössä AISAPA -VTR-hanketta.

Erillishankkeiden lisäksi osallistuimme vahvasti tulevaisuuden sote-keskus -hankkeisiin, osin myös asiantuntijapalvelun myynnin kautta. Olimme myös mukana Suomen kestävän kasvun ohjelman (RRP) hankkeissa tuottaen esimerkiksi sosiaalihuollon sisältöjä jatkohaussa. Pirkanmaalla saimme kyseisellä hankerahalla palkattua asiantuntijan syksyksi 2022 Hoppu-hankkeeseen.

Erillishankkeet vuonna 2022

MONNI-HANKKEEN (Lastensuojelun monialainen kehittäminen Kanta-Hämeessä, Pirkanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla 2020-2022) tavoitteena on ollut selkeyttää lastensuojelun monialaisen yhteisen tekemisen rakenteita ja käytäntöjä sekä ulottaa niihin systeemistä orientaatiota. Visiona on ollut, että lastensuojelun asiakkaina olevat lapset ja perheet saavat koordinoitusti yksilöllisen tarpeeseensa perustuvan monialaisen avun ja kokevat hyötyvänsä siitä, sekä yhteisen tekemisen rakenteet ja käytännöt ovat systemaattiset ja tukevat systeemistä työtettä.

MONNI-hanke toteutti palvelulupauksensa:

- Työkaluja asiakkaan osallistumisen vahvistamiseen itseään koskevassa lastensuojelun työskentelyssä: 3X10D Lastensuojelu - elämäntilannemittaria levitettiin käyttöön (ks. Toimintamalli Innokylässä). Pilotoinnit ja käyttöönotot jatkuvat itsenäisesti hankkeen jälkeen, mm. Lastensuojelun sijaishuollon yksiköissä ja TAYS nuorisopsykiatrian poliklinikoilla.
- Maakunnalliset lastensuojelun kokemusasiantuntija- ja vertaistukirakenteet mallinnettiin hyvinvointialueiden käyttöön. Mallit Innokylässä: Lastensuojelun kokemusasiantuntija- ja vertaistukirakenne Kanta-Hämeen hyvinvointialuetta varten ja Pirkanmaan hyvinvointialuetta varten sekä Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialuetta varten. Tietoa käyttöönotosta ei vielä ole.

- Systemistä ajattelua hyödyntävät monialaiset kehittämisen tiimit lastensuojelun ja yhteistyökumppaneiden ammattilaisille ja johdolle tuottivat asiakas- ja ilmiölähtöisiä yhteisen tekemisen käytäntöjä, kuten:
 - Olkari-yhteistoimintamalli lastensuojelun asiakkaan monialaiseen auttamiseen systeemisellä työotteella, kun nuorella on monialaisen tuen tarve (Kanta-Häme)
 - Millaista lastensuojelun palvelua meidän tulisi tuottaa? Lastensuojelun palvelupolun kehittämisenäkökulmat Kanta-Hämeessä
 - OMA TIIMI lastensuojelun ja lasten-/nuorisopsykiatrian yhteisasiakkuudessa olevalle lapselle (Etelä-Pohjanmaa) ks. myös video Youtubessa
 - Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä Etelä-Pohjanmaalla (systeemiseen ajatteluun, kompleksisuuden käsitteeseen ja asiakasosallistumiseen nojaavalla työtavalla)
 - Ilmiölähtöinen kehittämisen toimintamalli yhdessä Tulevaisuuden sote-keskushanke PirSOTEn kanssa.
 - Pirkanmaan perhekeskuksen systeemisen verkostotyön malli yhdessä Tulevaisuuden sote-keskushanke PirSOTEn kanssa.
 - Kehittämisen tiimi -toimintamalli hankekehittämisen ja verkostotyön tapana. (Innokylässä 2/2023)
- Mallinnus yhteisasiakkuusosastosta vahvan psykiatrisen tuen ja vaativan sijaishuollon laitoshoidon tarpeessa oleville nuorille (Pirkanmaa).
- Sytytään yhdessä? Opitaan lastensuojelusta ja systeemisydestä - koulutukset ja Syty-infot sekä arjen työkaluja tarjoavat ARVO-verstaat ja webinaarit lastensuojelun yhteistyökumppaneille.

MONNI-hanke kokosi verkostoon Sisä-Suomen yhteistyöalueella lastensuojelun systeemisen toimintamallin koordinaattorin tehtävissä toimivat ammattilaiset kolmen tapaamisen verran. Verkosto jatkaa itsenäisesti.

Hanke tuotti videon vertaistuki- ja kokemusasiantuntijatoiminnasta nuorilta nuorille (ks. YouTubessa). Yhdessä Pesäpuu ry:n kanssa järjestettiin Nuorten foorumi jokaisessa maakunnassa ja lisäksi pienten lasten Salapoliisipäivä Kanta-Hämeessä.

Yhteistyö Tulevaisuuden sote-keskushankkeiden kanssa oli tiivistä koko hankeajan.

TOP –HANKE, TUKI OIKEASTA PAIKASTA- HANKE (lastensuojelun monialainen kehittäminen; Varsinais-Suomi, Satakunta & Pohjanmaa)

Top-hankkeen päätavoitteena oli kehittää lastensuojelun asiakkaana olevien lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä tukevia palveluita. Hankkeessa kehitettiin systeemisen lastensuojelun viitekehysten mukaisesti sijaishuoltoa tukevien erityispalveluiden ja palveluiden saumakohtia lapsen palvelupolkujen parantamiseksi. Tavoitteet ja toimenpiteet voidaan tiivistää seuraavasti:

I: Lastensuojelun asiakkaana olevat lapset ja nuoret saavat nykyistä paremman tuen koulunkäyntiinsä, sekä tarvitsemansa mielenterveys- ja päihdepalvelut.

Sivistyspalveluiden osalta hankkeessa kehitettiin toimintamalleja sijoitetun lapsen koulun käyntiin <https://www.pori.fi/sijoitettu-lapsi-koulussa-tyoskentelymalli>, sekä varhaiskasvatukseen. Myös kouluikämmättömyyden ja lastensuojelun yhdyspintaan sovellettiin systeemisen toimintamallin käytänteitä osana koulujen hyvinvointityötä.

Mielenterveystyön työpaketissa Varsinais-Suomessa keskityttiin lastensuojelulaitosten ja psykiatrian osastojen välisen yhteistyön kehittämiseen, lastensuojelun sekä nuorisopsykiatrian väliseen systeemiseen verkostotyöhön. Lisäksi sijaishuoltoon siirtyvien lasten terveystarkastusten mallintamiseen laadittiin esitietolomake.

Päihdepalveluiden osalta TOP-hanke kartoitti ja pilotoi toimivia nuorten päihdeinterventio- ja hoitomalleja Pohjanmaalla. Koko hankealueella puolestaan pilotoitiin erilaisia malleja, joissa päihde- ja mielenterveyspalvelut jalkautettiin lastensuojelulaitoksiin.

2: Lastensuojelun monialainen osaaminen vahvistuu.

Hankkeen työskentelyn lähtökohtana kaikessa kehittämistyössä kulki systeeminen työote. Systeemistä lastensuojelua ja tiimimallia vahvistettiin kutsumalla mukaan yhteiskehittämiseen laajasti eri ammattilaisia. Hankkeessa koulutettiin laajasti myös lastensuojelun yhdyspintoja ja yhteistyökumppaneita systeemisestä monitoimijaisesta työotteesta ja toteutettiin systeemisen mallin peruskoulutus. Lisäksi pidettiin koulutuksia esim. perhehoidosta sekä yhteistyötä tukevasta juridiikasta.

3: Lastensuojelun piirissä olevien lasten ja nuorten osallisuus ja vaikuttamisen mahdollisuudet lisääntyvät.

Kokemusasiantuntijat otettiin mukaan lastensuojelun kehittämistyöhön muiden asiantuntijaryhmien kanssa tasavertaisina kumppaneina. Kehittämistyössä oli mukana sekä kokemusasiantuntijanuoria (Veturointi ja Satanuoret) että vanhempia, joilla on kokemuksia lastensa asiakkuudesta (Lausteen kokemuskumppanit). Kokemusasiantuntijoita hyödynnettiin erityisesti hankkeen tapahtumissa. Hankkeen puolesta on koulutettu myös kokemusasiantuntijoita systeemisestä toimintatavasta.

Hankkeen aikana kehitetyt toimintamallit kokonaisuudessaan löytyvät Innokylästä: [Tuki oikeasta paikasta \(TOP\) -hanke \(2020-2022\) osana lastensuojelun monialaista kehittämistä | Innokylä \(innokyla.fi\)](#) Hanke tuotti yhteistyössä Tussitaikureiden kanssa myös videon toimintamalleista, korostaen asiakkaan näkökulmaa. Video on vapaasti organisaatioiden hyödynnettävissä. [\(407\) Tuki oikeasta paikasta -hanke esittää: Topin tarina \(tekstitys suomeksi ja ruotsiksi\) - YouTube](#)

SISÄ-SUOMEN OSAAMIS- JA TUKIKESKUS (OT)-HANKE

Tuki erityisen vaativiin ja kompleksisiin tilanteisiin lasten, nuorten ja perheiden palveluissa Osaamis- ja tukikeskus (OT) on uusi monialaista osaamista yhdistävä verkostomainen lapsiperhepalveluiden tukirakenne. OT-keskuksen tehtävänä on koordinoida lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskenteleville ammattilaisille tukea ja konsultaatiota kaikkein vaativimmissa ja kompleksisimmissä erityiskysymyksissä. Suomeen on rakentumassa viisi OT –keskusta.

Sisä-Suomen yhteistoiminta-alue (Pirkanmaa, Kanta-Häme ja Etelä-Pohjanmaa) sai Sosiaali- ja terveysministeriöltä rahoituksen OT-keskuksen kehittämiseen vuoden 2023 loppuun. Hanketta hallinnoi Pirkanmaan sairaanhoitopiiri (l. l. 2023 alkaen Pirkanmaan hyvinvointialue) osana sote-keskusten psykososiaaliset menetelmät ja tukirakenteet (PsySos) – hankekokonaisuutta. Pikassos Oy toimii OT-keskushankkeen osatoteuttajana yhdessä SONetBOTNIA:n ja TAYS:n kanssa.

OT –keskus hankkeen tavoitteena on:

- Sisä-Suomen OT-rakenteen suunnittelu ja toiminnan konkreettinen käynnistäminen sekä OT-koordinaatioista ja vastuista sopiminen.
- Lastensuojelun ja psykiatrian sekä muiden erityispalveluiden vaativan erityisosaamisen yhteisasiakkuustyöskentelyn konkretisoiminen sisältäen verkosto- ja konsultaatorakenteet.

OT-keskuskehittäminen käynnistyi keväällä 2022 hanketiimin rekrytoinnilla. Hankkeen sisällöllinen työskentely käynnistyi hankesuunnitelman tarkentamista tukevilla ydinkeskusteluilla ja jalkautumisilla kytkeytyen erityisesti hyvinvointialueiden Tulevaisuuden sotekeskus -kehittämiseen. Tämän lisäksi tavattiin hankealueen keskeisiä OT –tason toimijoita ja yhteistyökumppaneita sosiaali-, terveys- siivitys- ja järjestökentältä.

Yhteistyötä tehtiin myös MONNI-hankkeen (lastensuojelun monialainen kehittäminen), INSOTE-hankkeen (integroitu työote uusiutuvassa sote –keskuksessa), Barnahus-hankkeen (lapsiin kohdistuvat väkivaltaepäilyt sekä väkivaltaa kokeneiden lasten tuki ja hoito) sekä VIP-verkoston (Vaativan erityisen tuen ohjaus- ja palveluverkostojen kehittäminen) kanssa.

OT-keskuskehittämistä tehtiin tutuksi OT-infojen kautta. Kesäkuussa järjestettiin maakuntakohtaiset ”Mikä ihmeen OT”-infot ja joulukuussa yhteistyöaluetasoinen info näkökulmia OT-koordinaatioon- teemalla. OT-infoissa kootun Flinga-kyselyn pohjalta on koottu ammattilaisten näkökulmia hyvään konsultaatioon ja vaativiin erotilanteisiin. Koonnit löytyvät [täältä](#). Joulukuussa ilmestyi myös OT-hankkeen ensimmäinen [uutiskirje](#).

Vuoden aikana on tehty aktiivisesti kansallista yhteistyötä eri alueiden OT-kehittämisen kanssa mm. konsultaatioiden ja OT-mittarikehittämisen parissa. Kansallista yhteistyötä pyritään jatkossa suuntaamaan OT-tukirakenteen yhteiskehittämiseen.

OT-hanke on kartoittanut yhteistyöalueen vaativien palveluiden konsultaatioita ja palveluja keväällä 2023 käynnistyvien pilottien tueksi. Alueellisiin työryhmiin osallistumisen (esimerkiksi lastensuojelun valmistelun työryhmät, huoltoriita-työryhmä) ja yhteiskehittämisen pohjalta on hyvinvointialueiden toimijoiden kanssa suunniteltu OT-konsultaatio- ja koordinaattoripilotit. Pilottien tavoitteena on koota tietoa siitä mitä vaatavuudella tarkoitetaan lasten, nuorten ja perheiden kanssa tehtävässä työssä ja mihin OT-tukirakenteen tulisi sijoittua. Pilotit toteutetaan ja raportoidaan vuoden 2023 aikana. OT-hanke jatkaa MONNI-hankkeen yhteisasiakkuustyöryhmän toimintaa. Työryhmän kokoonpanoa laajennetaan yhteistyöaluetasoiseksi.

Lisätietoja OT-hankkeesta www.pikassos.fi/ot

SOSIAALITYÖNTEKIJÖIDEN PAIKKA JA SAAVUTETTAVUUS HYVINVOINTIALUEIDEN AIKUISSOSIAALITYÖSSÄ (AISAPA)

Pikassos osallistui kolmatta kertaa haettavana olevaan STM:n yliopistotasaisen sosiaalityön tutkimusrahoituksen VTR-rahoitushakemuksen tekemiseen. Vuoden 2022 hankevalmistelun tutkimusryhmän jäseninä olivat Kirsi Juhila (Tampereen yliopisto), Tuula Tuominen (Pikassos), Anne Saarijärvi (SONet BOTNIA) ja Arto Rautajoki (SONet BOTNIA). Hakemus sai myönteisen rahoituspäätöksen.

Hankkeen johtajana toimii dosentti Suvi Raitakari. Hankkeen toteutuspaikat ovat Tampereen yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta (hankehallinnoija), osaamiskeskus Pikassos oy (osa-toteuttaja) sekä Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus SONet BOTNIA, Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy (osatoteuttaja). Pikassos rekrytoi hankkeeseen tutkijaksi YTT Lasse Rautniemen 1.1.2023 alkaen.

Tutkimussuunnitelman taustalla on Sote-uudistuksen tavoite organisoida palvelut isommiksi kokonaisuuksiksi ja edistää palvelujen integraatiota sekä horisontaalisesti (sosiaali- ja terveystalvet) että vertikaalisesti (perus- ja erityistaso) niin, että erityisesti monia palveluja tarvitsevien kansalaisten palvelujen kokonaisuus rakentuisi nykyistä toimivammaksi.

AISAPA keskittyy tutkimaan aikuissosiaalityön saatavuutta, saavutettavuutta ja paikkaa uusilla hyvinvointialueilla. Tutkimus kohdistuu Sisä-Suomen yhteistyöalueen eli Etelä-Pohjanmaan, Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen hyvinvointialueen palveluihin ja niiden organisointiin saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta.

Tutkimushanke tuottaa tietoa siitä, millainen paikka aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijöille ja heidän osaamiselleen rakentuu eri toimijoiden näkökulmasta uusilla hyvinvointialueilla. Toisena tavoitteena on tarkastella tätä sosiaalityöntekijöiden työlle rakentuvaa paikkaa saavutettavuuden eli palveluun ja aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijälle pääsemisen tai pääsemättömyyden näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena on lisätä tietoa aikuissosiaalityön määrittymisestä, sen reunaehdoista ja toimintatavoista hyvinvointialueiden palvelujärjestelmissä. Tutkimus osallistuu näin aikuissosiaalityön ja palvelujärjestelmän kehittämiseen.

Tavoitteet täsmentyvät kolmeksi, toisiinsa kietoutuvaksi tutkimuskysymykseksi:

1. Millainen paikka aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijöille rakentuu palvelujen integraatioon tähtävissä vastuu- ja rajaneuvotteluissa hyvinvointialueen palvelujärjestelmässä?
2. Millaisiksi sosiaalityöntekijän mandaatti ja identiteetti määrittyvät hyvinvointialueella sosiaalityöntekijöiden itsensä, asiakkaiden ja muiden ammattilaisten määrittämänä?
3. Millaisia ja kuinka saavutettavia ovat erityisen tuen tarpeessa olevien aikuisten polut aikuissosiaalityön sosiaalityöntekijän asiakkaaksi?

Aihetta lähestytään teoreettisen tutkimuskeskustelun ja empiirisen aineiston välisenä vuoropuheluna hyödyntäen tapaustutkimuksen ideaa. Tutkijat osallistuvat ja nauhoittavat aikuissosiaalityön kehittä-

mis-, ohjaus- ja johtoryhmiä. He toteuttavat yksilö- tai ryhmähaastatteluja aikuissosiaalityön työntekijöille ja asiakkaille sekä järjestävät temaattisia työpajoja eri toimijoille. Aineistot mahdollistavat paikkaan ja saavutettavuuteen liittyviin tutkimuskysymyksiin vastaamisessa ensinnäkin sisältölähtöisten ja temaattisten tarkastelu- ja analyysitapojen hyödyntämisen.

Aineistosta on tarkoitus eritellä ja analysoida saavutettavuuden ja paikan rakentumista vuorovaikutuksessa (kehittämisyhmissä ja fokusryhmäkeskusteluissa) neuvoteltavana, rakentuvana ja hyvinvointialueiden aikuissosiaalityön käytäntöjen kannalta seurauksellisena ilmiönä. Analyysiprosessin aikana saavutettavuuden ja paikan käsitteitä syvennetään ja ”hajotetaan” näitä kahta analyysitapaa hyödyntäen alakäsitteiksi, jotta saadaan näkyviin niiden eri ulottuvuudet ja merkitykset.

Tiedontuotannon monitoimijainen verkostotyö

Kansa-koulu 4.0 - sosiaalialan kirjaamisosaamisen vahvistaminen verkossa ja verkostoissa

Kansa-koulu 4.0 -hanke sai rahoituksen Suomen kestävän kasvun (Next Generation EU) ohjelmasta ajalle 1.5.-31.12.2022. Hankkeessa olivat mukana kaikki Sosiaalialan osaamiskeskukset ja hanketta hallinnoi Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus VASSO. Pikassoksessa suunnittelijana toiminut Anni Kuhalainen toimi Kansa-koulu 4.0 -hankkeen aluekoordinaattorina 100 % työajalla.

Hankkeen päätavoitteena oli tukea sosiaalihuollon kirjaamiskäytäntöjen kehittämisen rakenteiden muodostamista ja siten vahvistaa kirjaamisen asemaa sosiaalihuollon tiedonhallinnan kokonaisuudessa. Hankkeen osatavoitteina oli, että sosiaalihuollon organisaatioissa toimii osaavia ja sitoutuneita kirjaamisasiantuntijoita ja että sosiaalihuollossa tehdään alueellista yhteistyötä kirjaamiskäytäntöjen kehittämiseksi hyödyntämällä hankkeen tarjoamia välineitä.

Hankkeessa järjestettiin syksyn 2022 aikana 18 valmennusryhmää, joista valmistui 346 uutta sosiaalihuollon kirjaamisasiantuntijaa. Samalla hankkeessa päivitettiin valmennuksen ja oppimateriaalin ilme ja sisältö. Hanke järjesti jo aiemmin valmennetuille kirjaamisasiantuntijoille verkkotapahtuma Verkostofoorumin, joka oli avoinna 19.9.–9.12.2022. Verkostofoorumi keräsi syksyn aikana 579 osallistujaa. Hankkeessa toteutettiin myös kattava kysely ja raportti sosiaalihuollon kirjaamisen kehittämisen kansallisesta tilasta. Hankkeen toiminta ja viestintä oli kaksikielistä. Hankkeen puitteissa tehtiin myös tiivistä yhteistyötä Pikassos-alueen tulevien hyvinvointialueiden kanssa. Yhteistyöllä pyrittiin tukemaan kirjaamista kehittävien avainhenkilöiden toimintaa ja edesauttaa maakunnallisten kirjaamisosaamisen kehittämiseen tähtäävien suunnitelmien hahmottamista.

Pirkanmaan hyvinvointialueen muutosohjelman toteutus paneutuen sosiaalihuollon ict-kysymyksiin

Asiantuntijapanosta Pirkanmaalle tarjottiin Pikassoksesta vuoden 2022 ajan ja sosiaalihuollon tiedonhallinnan asiantuntija Matti Karvonen aloitti tämän työn vuoden alussa. Asiantuntijatyö ostettiin Pikassokselta Pirkanmaan hyvinvointialueen muutosvalmistelusta.

Työ sisälsi seuraavia toimenpiteitä:

Sosiaalihuollon ICT-tarpeiden suunnittelun ja koordinaation tuki käytettävissä olevien resurssien puitteissa yhteistyössä Pirkanmaan sosiaalihuollon tiedonhallinnan kehittäjien kanssa:

- Mietittiin, mitkä toimenpiteet on toteutettava vuoden 2022 aikana hyvinvointialueelle siirryttäessä.
- Mitä voidaan tehdä pakollisten muutosten lisäksi?
- Suunnittelun tuki toimenpiteistä, jotka tietojärjestelmiin on tehtävä vuoden 2023 aikana ja ennen sosiaalihuollon Kanta-liittymisen velvoitetta 09/2024
- Tietojärjestelmäratkaisujen ja kilpailutuksen pohdinnan ja suunnittelun tuki, jotta yhteinen ratkaisu sosiaalihuollon tietojärjestelmistä saataisiin aikaan ennen 09/2024
- Suunnittelu- ja koordinaatituki varsinkin Pro Consona-järjestelmää käyttävien kuntien kanssa niin, että kirjaamiskäytännöt olisivat mahdollisimman yhtenäiset
- Kansallisten sosiaalihuollon luokitusten ja määrittelyjen tuki ja koulutus järjestelmää käyttäville
- Yhteistyöverkostojen kanssa toimiminen ja koollekutsuminen sekä kansallisten sosiaalihuollon luokitusten ja tulevien muutosten seuranta
- Pakollisten muutosten (esim. SOTE-organisaatiorekisteri) toteuttamisen tuki

Satakunnan Tulevaisuuden sote-keskus –hanke ja sosiaalihuollon asiantuntijatehtävät

Pikassos myi vuonna 2022 työpanosta Satakunnan Tulevaisuuden sote-keskus –hankkeelle sosiaalihuollon asiantuntemuksen vahvistamiseksi hankkeessa. Satakunnan suunnittelijan tehtäväalueeseen kuuluivat hankkeessa alkuvuonna 2022 erityisesti aikuissosiaalityöhön, sosiaaliseen kuntoutukseen, sote-keskus -työhön, vammaispalveluihin, rakenteelliseen sosiaalityöhön sekä yhteisösosiaalityöhön liittyvät tehtävät. Vuoden edetessä panosta ohjattiin erityisesti sote-keskus -työhön, aikuissosiaalityön ja -ohjauksen sekä rakenteellisen sosiaalityön kokonaisuuteen. Hanketyöhön kuului aktiivinen osallistuminen hankkeen sisäiseen toimintaan sekä tiivis yhteistyö muiden hankkeessa toimivien asiantuntijoiden kanssa.

Osana aikuissosiaalityön kokonaisuutta Satakunnan alueen suunnittelija sai vastatakseen Sote-keskusintegraatio -valmisteluryhmän Aikuissosiaalityö- ja -ohjaus -alatyöryhmän. Tehtävään kuului sekä sosiaalisen kuntoutuksen että matalan kynnyksen sosiaalityön valtakunnallisen kehittämisen (THL) linkittäminen alueella tehtävään kehittämiseen. Lisäksi hän osallistui sote-keskusten tiimimallin kehittämistyöryhmään tuoden siihen sosiaalihuollon näkemystä. Osana rakenteellisen sosiaalityön kehittämiskokonaisuutta Satakunnan suunnittelija vastasi hankkeessa mm. Rakenteellisen sosiaalityön forumien ja teemaviikkojen, sosiaalisen raportoinnin eli ammatillisen kokemustiedon raportoinnin toteutuksesta sekä SO sotessa –keskustelutilaisuuksien toteuttamisesta.

Vuonna 2021 Ammatillaisen ammatillisen kokemustiedon raportointi -osahankkeessa kehitettiin kehittäjäryhmän johdolla työkalu, sähköinen lomake, jonka kautta ammattilaiset voivat raportoida havainnoistaan ja kokemuksistaan. Vuonna 2022 lomaketta hyödynnettiin ja jatkokehitettiin edelleen. Vuoden aikana saatiin kerättyä valitettavasti vain 5 raporttia. Toiminnan kehittäminen jatkuu osana Tulevaisuuden sote-keskus –hankkeen toimintaa.

Sosiaalipalvelujen ilmapuntari

Ilmapuntari on Pikassoksessa vuonna 2019 toimintatutkimuksellisesti kehitetty työhyvinvointia mittaava väline, jonka fokuksessa ovat toimivan sosiaalialan työyhteisön elementit. Ilmapuntari on kohdentunut lastensuojeluun ja lapsiperheiden sosiaalipalveluihin. Ilmapuntari tarjoaa säännöllisesti päivitettävää tietoa sosiaalipalvelujen paikallisesta tilanteesta ja kehittämistarpeista. Ilmapuntarin tulosten perusteella tiimien on mahdollista kehittää työtään ja työhyvinvointiaan. Ilmapuntaria ja sen raportointia on kehitetty jatkuvasti. Työväline laajennettiin Pirkanmaalta Kanta-Hämeeseen ja Satakuntaan vuonna 2021.

Pirkanmaalla Ilmapuntarimittaus toteutettiin kolme kertaa vuoden 2022 aikana. Pirkanmaalla Ilmapuntariin osallistui periaatteessa 20 tiimiä, mutta käytännössä mittaustulos (tiimistä vähintään noin puolelta on saatu vastaus) saatiin vuoden 2022 aikana 6–10 tiimistä. Vastausmäärät ovat olleet Pirkanmaalla vähenevät, mikä liittyy osaltaan voimakkaaseen toimintaympäristön muutokseen hyvinvointialueiden aloittaessa. Ilmapuntarin jatkosta käytiin keskustelua lastensuojelun kehittäjäryhmässä, joka toimii myös Ilmapuntarin ohjausryhmänä, ja Ilmapuntarin jatkamiseen suhtauduttiin lähtökohtaisesti myönteisesti.

Kanta-Hämeessä Ilmapuntariin osallistui vuonna 2022 periaatteessa kaikkien seitsemän järjestämistä vastuullisen organisaation lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun tiimit, yhteensä 24. Kyselyt

toteutettiin vuoden aikana kolme kertaa ja enimmillään tulokset saatiin laskettua 16 tiimin osalta. Ilmapuntari on Kanta-Hämeessä koettu helposti täytettäväksi ja johdon näkökulmasta informatiiviseksi työkaluksi. Sitoutuminen oli kuitenkin käytännössä vielä vaihtelevaa. Loppuvuodesta käynnistettiin hyvinvointialueelle valitun lastensuojelun johdon kanssa keskustelu Ilmapuntarin jatkosta eli siitä tullaanko Ilmapuntari ottamaan hyvinvointialueen laajuisissa uudistuvissa tiimirakenteissa systemaattisesti käyttöön, vai ei.

Satakunnassa Ilmapuntariin osallistui vuonna 2022 yhteensä kolme kuntaa/kuntayhtymää: Kessote, Eura ja POSA. Kyselyt toteutettiin 1-2 kertaa vuoden aikana sitoutumisen vastaamiseen ollessa vaihtelevaa. Keskusteluja Ilmapuntarin jatkosta Satakunnassa ei ehditty vuonna 2022 käymään.

Sosiaaliasiamiestoiminta

Tavoite

Tuotamme lakisääteisiä sosiaaliasiamiespalveluita koko Kanta-Hämeelle ja Pirkanmaalta Akaalle ja Urjalalle. Sosiaaliasiamiehemme edistää sosiaalihuollon asiakkaan asemaa ja oikeusturvaa neuvomalla ja tiedottamalla asiakkaita sekä heidän edustajiaan. Lisäksi hän konsultoi sosiaalihuollon työntekijöitä.

Toteutuma

Vuosi 2022 mahdollisti jälleen sosiaaliasiamiehen sekä asiakkaiden ja ammattilaisten välisiä ns. live-tapaamisia. Myös tiedotus- ja koulutustilaisuudet mahdollistuivat toimintayksiköihin paikan päälle menemällä. Tämä saattoi vaikuttaa myös sosiaaliasiamiehelle tulleiden yhteydenottojen kasvuun.

Kunnissa toimivien sosiaalihuollon ammattilaisten ja yksityisten sosiaalihuollon toimijoiden kanssa toteutui yhteensä 11 tapaamista vuoden 2022 aikana. Näistä vain osa toteutui Teamsilla. Sosiaaliasiamies oli mukana myös useammassa moniammatillisessa yhteisneuvottelussa vammaisten, lastensuojelun asiakkaiden ja ikäihmisten asiakasasioissa

Pyydetysti sosiaaliasiamies koulutti ammattikorkeakoulun opiskelijoita asiakas- ja sosiaalihuolto-laista; Tampereen yliopiston sosiaalityön opiskelijoita vammaisten oikeuksista sekä sosiaalihuollon ammattilaisia hallintolaista. Hän käytti puheenvuoron hyvän hallinnon näkökohdista Pikassoksen ajankohtaiskatsauksessa. Sosiaaliasiamies kouluttautui myös itse vuoden aikana useita kertoja (esimerkiksi asiakas- ja potilasturvallisuudesta ja uudistuvasta sosiaalihuollon lainsäädännöstä).

Lisäksi sosiaaliasiamies tiedotti toiminnastaan yhdistysten edustajille ja jäsenille (esim. Muistiyhdistykset ja Invalidiliiton edustajat) sekä oli kutsuttuna puhujana Päihdepäiville 11.5.2022 asiakkaiden asemasta ja oikeuksista. Sosiaaliasiamies ohjasi Tampereen yliopiston sosiaalityön opiskelijaa ajalla 4.4.-30.6.2022.

Sosiaalihuollon asiakkaan aseman ja oikeuksien toteutumista koskeviin arvioihin voi tutustua [Sosiaaliasiamiehen selvityksistä](#).

Asiantuntijapalvelujen myynti

Lakisääteisen, valtionavustuksella toteutettavan asiantuntijatyön lisäksi Pikassokselta ostetaan asiantuntijapalveluja. Mahdolliset [palvelutuotteet](#) ja niiden kuvaukset löytyvät kotisivuilta. Myymme asiantuntijapalveluita resurssien ja perustyön linjausten puitteissa. Alla toteutuneet vuoden 2022 asiantuntijapalvelujen myynnit:

- **Pirkanmaan hyvinvointialueen valmistelun sosiaalihuollon ICT-asiantuntijan työpanoksen myimme** 1.1.2022 - 31.12.2022 täysiaikaisella asiantuntijan työpanoksella.
- **Sosiaaliasiamiestoimintaa** Pikassos tuotti vuonna 2022 koko **Kanta-Hämeen alueelle** sekä Pirkanmaan kunnista Akaalle ja Urjalalle. Kanta-Hämeessä on yhteensä 11 kuntaa, joista Forssan seudun viiden kunnan sosiaalipalvelut tuotti hyvinvointikuntayhtymä. Sosiaaliasiamiestoiminnan väestöpohja on noin 191 612 asukasta ja erillisiä kuntia on 13.
- Myimme **Satakunnan tulevaisuuden sote-keskus-hankkeelle** asiantuntijapalveluna sosiaalihuollon kysymyksiin paneutuvaa kehittämistyötä 110 työpäivän verran eli noin 50 % työajasta.
- Koordinoimme **Satakunnassa lastensuojelun edunvalvontaa**, myimme toimintaa kunnille ja kuntayhtymille maksimissaan 25 % työajan verran.
- Pikassos myi asiantuntijansa työpanosta **Tampereen kaupungille** 30 työpäivän verran toteuttamaan **asumisen turvaamisen mallin**, jolla voidaan ehkäistä asumisen ongelmia ja luoda konkreettinen polku, jonka kautta häättöjä ja asunnottomuutta saataisiin ehkäistyä ja yhä useampi asunnoton henkilö saisi asunnon.
- Pirkanmaan **kestävän kasvun ohjelman (RRP)** mukaisen Hoppu-hankkeen asiantuntijan panosta myimme ajalla 1.8.-31.12.2022 hallinnoijalle **PSHP:lle**.
- Kolme työnohjausprosessia – yksilö- ja ryhmätyönohjausta Pikassoksen toteuttamana.

4 Talous

Vuoden 2022 Pikassoksen valtionavustus oli 415 469 euroa. Kyseinen summa ei riittänyt täysin kattamaan perustoiminnan menoja. Mutta kuten aiempina vuosina, osa vakituisesta henkilöstöstä teki hankkeille töitä, jolloin perustoimintaan saatiin kompensatiota sitä kautta. Lisäksi toteutettiin kaksi merkittävämpää asiantuntijatyötä ostopalveluna, mikä paransi tulosta. Kuntarahoitusta perustoimintaan Pikassoksella ei ole. Tilinpäätösluonnos (6.2.2022) näyttää koko toiminnan osalta voittoa 4530,77 euroa.

Pikassoksen yhtiöjärjestyksen mukaisesti vahvistetun taseen mukaista voittoa ei jaeta osinkona vaan käytetään yhtiön toiminnan kehittämiseen. Vuoden 2023 valtionavustus on 485 086 € eli nousee huomattavasti edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä johtuu siitä, kun sosiaalialan osaamiskeskukset saivat joulukuussa ns. eduskunnan joululahjarahoista kansallisesti 500 000 euron lisäyksen. Valtionapu on näin ollen osaamiskeskuksille 3,5 miljoonaa euroa. Pikassoksen talous näyttää siten vakaalta,

lisäksi edelleen yksi perustoiminnan työntekijä tekee vuonna 2023 hankkeelle koko työaikansa ja osa työntekijöistä hyvinvointialueelle pienempiä tuntimääriä ostopalveluna. Joten nämäkin tuovat helpotusta perustoiminnan budjettiin.

5 Arvio merkittävimmistä epävarmuustekijöistä ja tulevasta kehityksestä

Pikassoksella on riskienhallintasuunnitelma, jonka hallitus käsittelee ja hyväksyy kahden vuoden välein. Merkittävin riski kohdistuu henkilöstöön: toiminta, kehittämistyön jatkuvuus ja osaaminen sekä verkostojen tuntemus perustuu pitkälti henkilöstön pysyvyyteen ja jaksamiseen.

Mikäli tulee paljon poissaoloja ja vaihtuvuutta, tämän luonteinen työ kärsii siitä väistämättä. Monesti kehittämisprosessit ovat maakunnissa yhden työntekijän varassa, joten sijaistamista on hankala järjestää. Sosiaaliamiestoiminta on yhden ihmisen varassa, vaikka vuosilomien aikaisesta sijaistusjärjestelystä on sovittu Satakunnan sairaanhoitopiirin palveluksessa olevan sosiaaliamiehen kanssa. Samoin toimitusjohtajan tehtävistä moni on ns. hänen takanaan ja vaikka sijaisjärjestely on sovittu, on se iso riski toiminnan haavoittuvuudelle.

Toinen epävarmuustekijä liittyy ministeriön valtionapuun, jossa pienetkin notkahdukset vaikuttavat Pikassoksen toimintaedellytyksiin. Vuonna 2022 valtionapu pysyi edellisvuoden tasolla ja vuosi 2023 näyttää Pikassoksella kuitenkin turvatulta talouden ja henkilöstön osalta, koska perustoiminnan valtionapu nousee ja meneillään on useampia hankkeita ja palvelutuotannon ostoja eli perustoiminnan rahoitusta saadaan niiden kautta. Lisäksi vapaata pääomaa on edelleen ns. puskurina kohtalaisesti.

Kolmas epävarmuustekijä on sosiaalialan osaamiskeskusten ja sosiaalialan kehittämisen tulevaisuus. Pikassoksen alueen hyvinvointialueilla sosiaali- ja terveydenhuollon TKIO-rakenteiden valmistelu oli vuonna 2022 pääsääntöisesti hyvin vähäistä ja pitkälti rakenteita tehtiin olemassa olevien sairaanhoitopiirien TKI-rakenteisiin. Kansallisesti ei myöskään asiassa edetty eikä sote-järjestämislaissa oteta kantaa sosiaalialan osaamiskeskusten asemoitumiseen hyvinvointialueiden rakenteisiin.

Tämä tuo epävarmuutta sekä henkilöstölle että koko toiminnalle. Hyvinvointialueiden ratkaisut voivat olla melko erilaisia ja mikäli sosiaalihuollon kehittämiseen – tai sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen ei ns. korvamerkitä resurssia, piilee suuri riski, että rahat valuvat muuhun toimintaan. Osaamiskeskusjohtajat esittävätkin, että vähintään tuleva siirtymäkausi tulisi turvata, kunnes uudet kehittämistoiminnan lait ja osin myös rakenteet on saatu kunnolla suunniteltua. Tähän liittyy myös yhteistyöaluetasoinen järjestäytyminen ja sen suunnittelu, määrittely sekä toimeenpano myös kehittämistehtävien osalta.

LIITTEET

LIITE I

Pikassos Oy:n henkilökunta vuonna 2022:

Tuula Tuominen, toimitusjohtaja

Kaisa Bragge, kehittämispäällikkö 26.10.2022 asti

Minka-Leino Holm, suunnittelija

Seija Junno, kehittämispäällikkö

Marjo Kantola, hallintoassistentti 1.4.2022 alkaen

Matti Karvonen, Sosiaalihuollon tiedonhallinnan asiantuntija, Pirkanmaa

Mimosa Koskimies, kehittämisasiantuntija, Osaamis- ja tukikeskus (OT)-hanke 14.3.2022 alkaen

Anni Kuhalainen, Pikassoksen suunnittelija ja aluekoordinaattori Kansa-koulu 4.0-hanke

Outi Kulo, toimistosihiteeri (1.1-31.3.2022)

Niina Kuusinen, lastensuojelun erityisasiantuntija, TOP-hanke

Satu Loippo, sosiaaliamies

Eija Luodes, koordinaattori MONNI-hanke

Laura Nila, koordinaattori MONNI-hanke / Kristian Melander (1.9-31.12.2022)

Anna Pekkarinen, kehittämispäällikkö 2.5.2022 alkaen

Samuli Pietilä, projektikoordinaattori, Hoppu-hanke 1.8.-31.12.2022

Kristiina Ruuskanen, projektipäällikkö MONNI-hanke

Sanna Ylistenniemi, projektikoordinaattori, Osaamis- ja tukikeskus (OT)-hanke 14.3.2022 alkaen

LIITE II

Hallituksen kokoonpano 1.4.2022 alkaen

Hallituksen puheenjohtaja:

Sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja Mari Levonen, Porin kaupunki (varalla Matti Järvinen)

Hallituksen varapuheenjohtaja

Sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Marika Paasikoski-Junninen (varalla Taija Ylätaalo)

Palvelualueen johtaja Taina Niiranen, Parkanon kaupunki, (varalla Saila Hohtari)

Aikuissosiaalitoiminnan palvelualuejohtaja Jaana Paasikangas, FSHKY (varalla Seija Mustajärvi)

Yliääkäri, vastuualuejohtaja Sari Mäkinen, PSHP (varalla Susanne Andersson-Tapio)

Kehittämisjohtaja Anniina Tirronen, Tampereen kaupunki (varalla Jarkko Lumio)

Yliopistonlehtori Jenni-Mari Räsänen, Tampereen yliopisto (varalla Laura Kalliomaa-Puha)

Osaamispäällikkö Outi Wallin, Tampereen ammattikorkeakoulu (varalla Satu Vaininen)